

Zaščitna sestra Ljudmila Pavlica

BOR ZAVRL

V članku bom predstavil življenjsko in poklicno pot zaščitne sestre, daljne sorodnice, Ljudmile Pavlica, poročene Avšič.

Med iskanjem literature za diplomsko delo sem v Zgodovinskem arhivu Ljubljana našel seznam diplomantk prve sestrške šole v Sloveniji in njenih naslednic. Med izpisovanjem diplomantk sem naletel na priimek Pavlica, ki mi je zvenel domače, saj je to priimek družine moje mame. Vendar temu nisem namenjal veliko pozornosti. Ob prebiranju knjige Zaščitne sestre pa sem ponovno naletel na diplomantko Pavlica, in ker je bil ob njenem imenu zapisan tudi rojstni kraj – Dornberk, sem postal pozoren, saj od tam izvira mamin stari oče. Diplomantki sem zato posvetil malce več pozornosti in začel raziskovati. Prišel sem do ugotovitve, da je bila Ljudmila Pavlica sestra mojega pradedka Ivana Pavlice st. Pot raziskovanja me je vodila do njenih svojcev, z njihovo pomočjo sem orisal njeno življenjsko in poklicno pot.

Ljudmila Pavlica, v družini imenovana Milica, se je rodila 28. 1. 1913 v Dornberku. To je gručasta vasica v spodnji Vipavski dolini na levi strani reke Vipave, središče vinogradništva na tem področju. Rodila se je mami Amaliji, roj. Mozetič in očetu Ivanu. V zakonu se jima je rodilo pet otrok: Ivan - Janez, Ljudmila

Ljudmila Pavlica, por. Avšič; teta Milica. V mladih in zrelih letih. Hrani: Nuša Pavlica Jakovljevič.

- Milica, Ivana - Vanca, Marija - Meri (poročena Goršič, filmska in gledališka igralka) in Zlato. Oče je bil železničar, mama gospodinja. Najverjetneje med prvo svetovno vojno, gotovo pa pred letom 1922, so se preselili iz Dornberka v Mengeš. Po nesreči in smrti očeta pa od tam v Ljubljano, v Moste. Pripadali so takratni socialni skupini »primorskih beguncev«, ljudem, ki so živeli v skromnih razmerah in bili zelo povezani.

Po osnovni šoli je šolanje nadaljevala na II. državni realni gimnaziji v Ljubljani (danes Gimnazija Poljane), kjer je opravila šest razredov. Milica se je zgodaj srečala s skrbjo za ranljive skupine, humanitarnim delom in zdravstvom preko redovnic, najverjetneje preko uršulink, pri katerih sta bila v oskrbi njena mlajša sestra in brat. To spoznanje in

srečanje naj bi botrovalo odločitvi, da se je vpisala v Šolo za zaščitne sestre v Ljubljani. Ko se je leta 1931 Milica vpisala v šolo, sta bila starša že pokojna. Ravno v času njenega vpisa se je šola iz dveletne reformirala v triletno in Milica je postala dijakinja prve generacije triletno, polivalentne, sestrške šole in diplomantka prve generacije, katerih uradni naziv je bil zaščitna sestra. Med njenimi štiriindvajsetimi sošolkami je bila tudi Majda Hočevar, por. Brandstetter, kasneje učiteljica na tej šoli.

Med šolanjem je poslušala vsa obvezna predavanja, opravila vse izpite in praktično delo po novem razširjenem šolskem programu. Diplomski izpit je opravila 6. junija 1934 s prav dobrim uspehom. Prejela je diplomo s številko 105.

Milica v materinem naročju, ob njima stoji brat Ivan, moj pradedek, spredaj sedi njuna babica. Hrani Nuša Pavlica Jakovljevič.

Sestre Pavlica z bratoma, z leve Janez - Tati (Ivan), Milica (Ljudmila), Meri (Marija), Vanca (Ivana) in Zlato. Hrani Nuša Pavlica Jakovljevič.

Julija 1937 je začela delati v Protituberkuloznem dispanzerju Ljubljana in okolica in tu delala do 9. 8. 1939. Nato je odšla ali bila premeščena v Protituberkulozni dispanzer na Ptuju. Tam je opravljala ambulantno in terensko delo.

Do konca življenja je ostala na Štajerskem. Poročila se je s finančnim inšpektorjem Ludvikom Avšičem, ki je deloval v okolici Ptuja (prihajal je iz ljubljanske družine Avšič, bil je brat znanega generala Jakoba Avšiča - Jake, partizana, poveljnika ljubljanskega župana, poslanca, ministra). V kratkem zakonu se ji je rodila hči Sonja. Komaj pol leta po porodu je postala vdova. Mož je imel namreč raka, umrl je septembra 1941. S hčerko je živela v družinski hiši v Marjeti na Dravskem polju. V njej je živela tudi med drugo svetovno vojno. V službi je zbirala in oddajala sanitetni material za partizansko vojsko. Je pa doma skrivala tudi dva »skrivača«, mobiliziranca v nemško vojsko, ki se pozivu nista odzvala. Zaradi svojega delovanja in strahu pred odkritjem in aretacijo se je bila primorana v nekem trenutku umakniti k bratu Ivanu v Gradec, kjer je delal kot železniški postajenačelnik. Niso je razkrili in vrnila se je domov.

Po vojni se je zaposlila v Zdravstvenem domu v Mariboru ter se preselila v Maribor, v znani t. i. Hutterjev blok na Razlagovi ulici. Skladno z zakonom je bila prevedena iz zaščitne sestre v višjo medicinsko sestro. Kasneje pa je odšla na delo v Splošno bolnišnico Maribor, kjer je delala na oddelku za rentgenologijo. Leta 1954 je prevzela vlogo glavne medicinske sestre Rentgenološkega zavoda Splošne bolnice Maribor in jo opravljala do upokojitve. V vmesnem času se je priučila tudi za delo rentgenskega tehnika in si pridobila licenco za ta naziv. Vodja rentgenskega oddelka dr. Kovač je medicinske sestre priučevala tega dela, da so ga lahko opravljale samostojno. Ob vlogi glavne sestre oddelka je opravljala tudi dela in naloge medicinske sestre in rentgenskega tehnika. Ves čas je obiskovala izobraževanja in seminarje, ki jih je prirejalo društvo rentgenskih tehnikov in društvo medicinskih sester.

Njeno delovno razmerje se je končalo brez njene privolitve 30. 6. 1971. Z obrazložitvijo, da je dopolnila 35 let delovne dobe. Vendar so jo 1. 7. 1971 zaradičasne odsotnosti delavca znova zaposlili na delovnem mestu vodilne sestre rentgenskega oddelka, in sicer do 12. 8. 1971. S tem dnem je predala posle in bila dokončno upokojena. Umrla je 14. decembra 1999.

Zdravstvena nega je zaznamovala družino oz. potomce. Njena hči Sonja je odšla po materinih stopinjah in postala medicinska sestra, delala je v Mariboru v zobozdravstvenem dispanzerju. Prav tako tudi njen vnuk Matjaž, ki je danes vodja reševalne službe v Zdravstvenem domu v Slovenski Bistrici.

Zahvala

Za pozitiven odziv, pripravljenost pomagati in za posredovanje spominov, gradiva in fotografij se najlepše zahvaljujem Sonji in Matjažu Žunkovič ter Nuši Pavlica Jakovljevič.

Milica, v zadnji vrsti prva z desne, s sodelavci iz mariborske splošne bolnišnice. Hrani družina Žunkovič.

Učenke prve generacije triletné Šole za zaščitne sestre v Ljubljani s sestro - učiteljico v sredini. Milica stoji skrajno levo. Hrani družina Žunkovič.

Učenka Milica pri praktičnem delu tehta učenca na Šolski polikliniki v Ljubljani. V ozadju zaščitna sestra in zdravnik. Hrani družina Žunkovič.

Literatura in viri:
Arhiv Nuše Pavlica Jakovljevič
Keršič, I. & Berkopec, M. (2023). Zaščitne sestre. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije-Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, 143-147.
Korespondenca Matjaž Žunkovič, zapis hrani avtor.
Personalna mapa Ljudmile Avšič. Hrani: Univerzitetni klinični center Maribor.
Pripoved in arhiv hčerke Sonje Žunkovič, zapis pogovora in kopije dokumentov hrani avtor.
Ravnateljstvo (1930). Izvestje II. Državne realne gimnazije v Ljubljani. Ljubljana: Ravnateljstvo, 58.
Družina Avšič (1941). Zahvala. Jutro, 18. 9. 1941, 5.
SI_PAM/0446 Okrajna komisija za vojno škodo Maribor 1945-1946, SI_PAM/0446/00315,
Avšič Ljudmila, Marjeta na Drav. polju 17 : prijava vojne škode pri Okrajni komisiji za vojno škodo Maribor, TE 132
SI_PAM/0723 Okrajno sodišče Maribor 1945-1978, SI_PAM/0723/005/04634, Špes, Julija
[Maribor], obdolženka; Avšič, Ljudmila [Maribor], oškodovanka - kazenska zadeva K VIII
1390/1948, žalitev časti, TE 81
SI ZAL LJU/0728 Šola za medicinske sestre Ljubljana. T. e: 1, 2, 14, 15.